

พลวัตของการบริหารภาครัฐกับการรับมืออาชญากรรมยุคดิจิทัล*

THE DYNAMICS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN ADDRESSING DIGITAL-AGE CRIME

พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิกุล¹ และ พระครูสันติพนาทร²

PhrakruPaladsuwatthanabuddhikun¹ and Phrskrusantipanathon²

¹วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

²นักวิชาการอิสระ

²Independent Scholar, Thailand

Corresponding Author's Email: suthepdee55@gmail.com

วันที่รับบทความ : 23 มกราคม 2569; วันแก้ไขบทความ 7 กุมภาพันธ์ 2569; วันตอบรับบทความ : 9 กุมภาพันธ์ 2569

Received 23 January 2026; Revised 7 February 2026; Accepted 9 February 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีเป้าหมายหลักในการ 1) วิเคราะห์พลวัตของการบริหารภาครัฐที่เกี่ยวกับการรับมืออาชญากรรมยุคดิจิทัล โดยเน้นการคำนึงถึงและสแกมออนไลน์ 2) นำเสนอกรอบนโยบายและกลยุทธ์จากมุมมองรัฐประศาสนศาสตร์ และ 3) เสนอกรอบการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการออกแบบและปฏิบัติการบริหารสาธารณะ เพื่อลดปัญหาเชิงโครงสร้าง เนื่องจาก พลวัตการบริหารสาธารณะในการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามทางไซเบอร์จึงให้ความสำคัญกับการประเมินจุดเชื่อมโยงระหว่างอาชญากรรมค้ำมนุษย์และการฉ้อโกงทางสารสนเทศ ซึ่งมีพฤติการณ์การประสานงานของกลุ่มอาชญากรที่ซับซ้อนขึ้นในพื้นที่ดิจิทัลและมีลักษณะข้ามพรมแดน บทความนี้นำเสนอแนวทางจัดการปัญหาอย่างเป็น

Citation:

* พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิกุล และ พระครูสันติพนาทร. (2569). พลวัตของการบริหารภาครัฐกับการรับมืออาชญากรรมยุคดิจิทัล. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(1), 1448-1463.

PhrakruPaladsuwatthanabuddhikun and Phrskrusantipanathon. (2026). The Dynamics Of Public Administration In Addressing Digital-Age Crime. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(1), 1448-1463.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ระบบตามหลักรัฐประศาสนศาสตร์ที่มุ่งเน้นการยึดถือธรรมาภิบาล การบูรณาการภารกิจระหว่างหน่วยงาน การประยุกต์ใช้นวัตกรรมดิจิทัลในองค์กรรัฐ และการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายประชาสังคม ตลอดจนข้อเสนอเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนา เช่น กุศลจิต ความเมตตา สติ สัจจธรรม และหลักสาราณียธรรม 6 เพื่อเสริมสร้างมิติทางจริยธรรมในกระบวนการบริหารและการบังคับใช้ระเบียบกฎหมาย จากการศึกษาวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การตอบสนองที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการนโยบายด้านดิจิทัล การยกระดับขีดความสามารถทางเทคนิคของเจ้าหน้าที่ การพัฒนาระบบคุ้มครองผู้ที่ได้รับผลกระทบ และการบ่มเพาะวัฒนธรรมการปฏิบัติงานที่ซื่อสัตย์สุจริตภายในหน่วยงานรัฐผ่านการร่วมมือกับภาคีพันธมิตรในทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: พลวัต, การบริหารภาครัฐ, อาชญากรรมยุคดิจิทัล

Abstract

This article aims to: 1) analyze the dynamics of public administration in responding to digital-era crime, with a focus on human trafficking and online scams; 2) present a policy and strategic framework from a public administration perspective; and 3) propose a framework for applying Buddhist principles in the design and operation of public administration to mitigate structural problems. The analysis of public administration dynamics in combating digital crime focuses on the increasing synergy and transborder nature of human trafficking and online scam frauds. This article offers a comprehensive approach based on a public administration framework that emphasizes good governance, inter-agency collaboration, the use of government information technology, and civil society participation. Furthermore, it includes practical guidelines incorporating Buddhist principles such as wholesome consciousness (*kusalacitta*), loving-kindness (*mettā*), mindfulness (*sati*), truth (*saccadhamma*), and the Six Principles of Respect (*sāraṇīyadhamma*) to promote ethical governance and law enforcement. The findings suggest that an effective response requires the

integration of digital policies, strengthening agencies' technological capabilities, establishing victim protection mechanisms, and fostering a culture of ethical conduct in the public sector in collaboration with multiple partners.

Keywords: Dynamics, Public Administration, Digital-era Crime

บทนำ

สภาพการณ์ของโลกในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายออนไลน์อย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้ภัยคุกคามทางไซเบอร์ทวีความรุนแรงและกลายเป็นปัจจัยเสี่ยงระดับวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อวงกว้าง จากข้อมูลเชิงประจักษ์ของศูนย์บริหารการรับแจ้งความออนไลน์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าสถิติอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในประเทศไทยมีความรุนแรงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม 2565 ถึงตุลาคม 2567 มีการรับแจ้งความออนไลน์รวมกว่า 708,141 เรื่อง คิดเป็นมูลค่าความเสียหายสะสมสูงถึง 74,893 ล้านบาท หรือเฉลี่ยมีความเสียหายเกิดขึ้นสูงถึงวันละ 77 ล้านบาท (ไทยรัฐออนไลน์, 2567) ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของมาตรการป้องปรามแบบดั้งเดิมที่ไม่สามารถก้าวตามทันวิวัฒนาการของอาชญากรรมได้ทันท่วงที นอกจากนี้ รายงานการประเมินความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ยังระบุว่าประเทศไทยมีอัตราการถูกโจมตีทางไซเบอร์สูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกถึงร้อยละ 70 โดยเฉพาะการโจมตีหน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ (CII) ที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง (The Intelligence Sharing, 2568)

ในทางวิชาการ ปรากฏการณ์นี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอาชญากรรมในยุคดิจิทัล (Digital-Age Crime) ซึ่งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้จำแนกพลวัตของภัยคุกคามออกเป็น 2 ลักษณะ คือ อาชญากรรมที่พึ่งพาเทคโนโลยี (Cyber-dependent crime) เช่น การเจาะระบบฐานข้อมูล และอาชญากรรมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (Cyber-enabled crime) เช่น การฉ้อโกงออนไลน์และการค้ำมนุษย์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยเฉพาะในระยะหลังได้ปรากฏแนวโน้มของ Hybrid Scams หรือการหลอกลวงแบบผสมผสานที่ใช้จิตวิทยาสังคมร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการสร้างตัวตนปลอม (Deepfake) เพื่อหลอกลวงเหยื่อ ซึ่งถือเป็นความท้าทายใหม่ที่ระบบการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันยังขาดเครื่องมือและกรอบคิดในการรับมือที่มีประสิทธิภาพ (กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, 2567) การบุกรุกระบบสถาบันการเงินหรือการใช้สงครามข้อมูลข่าวสาร จึงมิใช่เพียง

อาชญากรรมพื้นฐาน แต่เป็นภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่สามารถบิดเบือนมติมหาชนและทำลายเสถียรภาพของรัฐได้

การเผชิญหน้ากับภัยคุกคามที่มีความซับซ้อนเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Public Administration Transformation) จากเดิมที่เป็น การตั้งรับ (Reactive) ไปสู่การบริหารจัดการเชิงรุกที่บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า จุดอ่อนสำคัญของการบริหารจัดการในปัจจุบันมีได้อยู่ที่ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมิติทางจริยธรรมดิจิทัล และภูมิคุ้มกันทางสังคม ที่เข้มแข็ง บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งเสนอทางออกเพื่อลดช่องว่างดังกล่าว โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) วิเคราะห์พลวัตของการบริหารภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับมืออาชญากรรมยุคดิจิทัล โดยเน้นกรณีการค้ามนุษย์และสแกมออนไลน์ 2) นำเสนอกรอบนโยบายและกลยุทธ์จากมุมมองรัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ และ 3) เสนอกรอบการประยุกต์หลักพุทธวิธี มาใช้เป็นกลไกเสริมสร้างธรรมาภิบาลและภูมิคุ้มกันทางใจ เพื่อยกระดับการบริหารสาธารณะให้สามารถลดปัญหาอาชญากรรมเชิงโครงสร้างได้อย่างยั่งยืน

พลวัตของอาชญากรรมไซเบอร์: ทิศทางและเอกลักษณ์เชิงพฤติกรรม

สถานการณ์อาชญากรรมทางเทคโนโลยีในประเทศไทยทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากศูนย์บริหารการรับแจ้งความออนไลน์ระบุว่า ตั้งแต่เริ่มระบบรับแจ้งความจนถึงปัจจุบัน มีสถิติการแจ้งความรวมกว่า 5 แสนคดี คิดเป็นมูลค่าความเสียหายสะสมสูงถึง 6.3 หมื่นล้านบาท โดยเฉลี่ยมีความเสียหายเกิดขึ้นสูงถึงวันละ 80 ล้านบาท (กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, 2567) ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามาตรการป้องปรามแบบเดิมอาจไม่เพียงพอต่อการรับมือภัยคุกคามที่มีอัตราการขยายตัวรวดเร็ว

จากการศึกษาความเปลี่ยนแปลงเชิงระบบของภาครัฐต่อการเผชิญหน้ากับอาชญากรรมในโลกดิจิทัล โดยเฉพาะกรณีการค้ามนุษย์และการหลอกลวงผ่านระบบสารสนเทศ พบว่าพฤติการณ์ความผิดในยุคปัจจุบันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมแบบบูรณาการที่ผสมผสานระหว่างการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลและการทุจริตทางอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ การใช้โอกาสการจ้างงานปลอมหรือการระดมทุนที่ไม่มีอยู่จริงเพื่อล่อลวงเหยื่อ จนนำไปสู่การ

กักขังและบังคับใช้แรงงานในศูนย์ปฏิบัติการสแกมเมอร์ เพื่อขยายวงจรกิจกรรมหลอกลวงผู้อื่นต่อไป ในมิติเชิงเทคนิคและสังคมนั้น กลุ่มอาชญากรได้อาศัยจุดแข็งของสื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชันสื่อสารไร้พรมแดน และระบบการชำระเงินรูปแบบใหม่เป็นเครื่องมือ ส่งผลให้กระบวนการพิสูจน์ร่องรอยธุรกรรมทางการเงินและตัวตนของผู้กระทำผิดมีความยุ่งยากทวีคูณ นอกจากนี้ ยังปรากฏการใช้ประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวและการเข้าเมืองที่ผิดระเบียบกฎหมายเป็นฟันเฟืองสำคัญในเครือข่ายอาชญากรรม

ในปัจจุบัน องค์ประกอบของหน่วยงานรัฐมีความกระจุกกระจายของอำนาจหน้าที่ โดยประกอบด้วยภาคส่วนความมั่นคง กระบวนการยุติธรรม องค์กรตำรวจ กรมศุลกากร หน่วยงานด้านแรงงาน รวมถึงกระทรวงดิจิทัลและหน่วยงานกำกับดูแลแพลตฟอร์ม อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักคือภาวะสูญญากาศในการเชื่อมโยงข้อมูลและขาดมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดเชิงทรัพยากรและสมรรถนะทางเทคโนโลยี หลายภาคส่วนยังขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะขั้นสูงด้านนิติวิทยาศาสตร์ทางดิจิทัล การตรวจสอบกระแสการเงินอิเล็กทรอนิกส์ และการเฝ้าระวังภัยคุกคามออนไลน์เชิงรุก ผนวกกับงบประมาณสนับสนุนที่ไม่สอดคล้องกับการลงทุนในนวัตกรรมสมัยใหม่ ส่วนประเด็นข้อบังคับทางกฎหมายและการดำเนินงานระหว่างประเทศนั้น การปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจำเป็นต้องอาศัยพันธมิตรระดับสากล แต่ในทางปฏิบัติมักติดขัดที่ระเบียบภายในและกฎหมายคุ้มครองข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้กระบวนการอายัดทรัพย์สินและการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษเกิดความล่าช้า

กรณีศึกษาที่เด่นชัดคือปฏิบัติการหลายเครือข่าย Hybrid Scam ข้ามชาติ ซึ่งคนร้ายใช้วิธีการชักชวนผู้เสียหายให้ลงทุนสกุลเงินดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มปลอม ในปี 2567 เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตรวจยึดทรัพย์สินจากเครือข่ายดังกล่าวได้มูลค่ากว่า 250 ล้านบาท โดยพบว่าคนร้ายใช้วิธีการพอกเงินผ่านสินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อหลบเลี่ยงการตรวจสอบ (ไทยรัฐออนไลน์, 2567) กรณีนี้ชี้ให้เห็นถึงช่องโหว่ของการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดนและความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบอายัดบัญชีที่รวดเร็วกว่าขั้นตอนปกติ

เพื่อเท่าทันต่อปฏิบัติการของภัยไซเบอร์ ทั้งภาคส่วนบุคคลและองค์กรจำต้องยกระดับความสำคัญของมาตรการความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศให้เป็นวาระเร่งด่วน การกำหนดรหัสผ่านที่มีความซับซ้อน การประยุกต์ใช้ระบบพิสูจน์ตัวตนแบบสองชั้น (Two-Factor Authentication - 2FA) ตลอดจนการปรับปรุงซอฟต์แวร์ให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นกลไกพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพในการสกัดกั้นการจู่โจม นอกจากนี้ การรณรงค์และถ่ายทอดองค์

ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันภัยออนไลน์ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นความตระหนักรู้แก่สังคมถึงความเสี่ยงของกลอุบายยุคใหม่ และเสริมสร้างวัฒนธรรมการใช้งานพื้นที่ดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Author – Andrew Smith, ICMS Cyber Solution Co., Ltd., 2024: 2)

แนวทางรัฐประศาสนศาสตร์ในการรับมือ: โครงสร้างนโยบายเชิงบูรณาการ

การกำหนดทิศทางนโยบายและกลยุทธ์ผ่านมุมมองทางรัฐประศาสนศาสตร์จำเป็นต้องดำเนินตามกรอบสี่มิติเชิงกลยุทธ์ (นเรศ สุรสิทธิ์, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ ดังประเด็นต่อไปนี้

1) หลักธรรมาภิบาลและความโปร่งใส (Governance & Transparency) มุ่งเน้นการวางโครงสร้างมาตรการที่เปิดกว้างต่อการตรวจสอบของภาคประชาสังคม และการสร้างระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็งเพื่อจัดการทุจริตในชั้นเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดวงจรการสมคบคิดระหว่างกลไกรัฐและกลุ่มมิจฉาชีพ

2) การผสานพลังข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัล (Data & Tech Integration) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลรวมศูนย์ (One-stop Data Hub) เพื่อสังเคราะห์ดัชนีชี้วัดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์และการหลอกลวงออนไลน์ โดยประยุกต์ใช้ระบบการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) ในการแกะรอยเครือข่ายธุรกรรมอำพราง พร้อมทั้งยกระดับขีดความสามารถด้านนิติวิทยาศาสตร์ทางคอมพิวเตอร์ของหน่วยงาน

3) การสร้างภาคีร่วมความรับผิดชอบ (Multi-stakeholder Partnerships) การขยายขอบเขตความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์และระบบรับชำระเงินดิจิทัล รวมถึงสถาบันวิชาการและองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อบูรณาการระบบเฝ้าระวังและการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมอย่างรวดเร็ว

4) การคุ้มครองผู้เสียหายและการฟื้นฟู (Victim Protection & Reintegration) การพัฒนาระบบคัดกรองผู้เสียหายเชิงรุก การจัดหาบริการฟื้นฟูสภาพจิตใจและเศรษฐกิจ ตลอดจนกลไกคุ้มครองพยานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันมิให้ผู้เสียหายกลับเข้าสู่วงจรการถูกเอาเปรียบซ้ำ

การผนวกเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับกระบวนการบริหารรัฐกิจถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการปฏิรูปการบริการภาครัฐ โดยการเชื่อมโยงเทคโนโลยีการสื่อสาร ระบบประมวลผล และฐานข้อมูลขนาดใหญ่เข้าด้วยกัน เพื่อยกระดับปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงการสร้างระบบสารสนเทศที่ทำงานสอดคล้องกันทั้งภายในและภายนอกองค์กร เมื่อพิจารณามาตรการในต่างประเทศ ประเทศสิงคโปร์ได้ริเริ่มกรอบความรับผิดชอบร่วมกัน (Shared Responsibility Framework) ซึ่งกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการเครือข่ายมือถือต้องร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายหากเกิดจากความบกพร่องของระบบรักษาความปลอดภัยของตน (Monetary Authority of Singapore, 2023) แนวทางนี้แตกต่างจากประเทศไทยที่ภาระความรับผิดชอบส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับผู้เสียหาย

สิ่งนี้ คือ เครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิประโยชน์จากรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มขีดสมรรถนะในการปฏิบัติงาน และขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นระบบ ภายใต้ความร่วมมืออย่างมีเอกภาพจากภาคธุรกิจและประชาชน เพื่อมุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านของระบบราชการไทยไปสู่รูปแบบการบริหารที่มีสมรรถนะสูง (วรารัตน์ บุญเรืองจักร, 2559)

ในบริบทของภัยคุกคามไซเบอร์ หมายถึง พฤติการณ์ใด ๆ ที่กระทำผ่านระบบสารสนเทศหรือเครือข่ายซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบข้อมูลและโครงสร้างพื้นฐาน มักถูกนิยามกว้าง ๆ ว่าอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เพื่อระบุถึงกิจกรรมที่ผิดกฎหมายและพฤติกรรมที่เป็นอันตราย (Harmful Behaviors) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต (ICTs) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทหลัก (รศ.ดร.นवलน้อย ตรีรัตน์, 2567: 1) คือ 1) อาชญากรรมที่พึ่งพาเทคโนโลยี (Cyber-dependent Crime) การกระทำผิดที่ใช้เครื่องมือดิจิทัลเป็นทั้งอุปกรณ์และเป้าหมายหลัก เช่น การโจมตีด้วยมัลแวร์หรือการเจาะเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล 2) อาชญากรรมที่ใช้พื้นที่ไซเบอร์เป็นทางผ่าน (Cyber-enabled Crime): การก่ออาชญากรรมรูปแบบดั้งเดิมที่ใช้ช่องทางดิจิทัลเป็นเครื่องมือขยายขอบเขตความเสียหาย เช่น การฉ้อโกงทรัพย์สินหรือการโจรกรรมอัตลักษณ์ทางออนไลน์

สอดคล้องกับ ทักษะของ พล.ต.ต.ศิริวัฒน์ ดีพอ รองโฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ได้ให้ข้อสังเกตว่า แนวโน้มอาชญากรรมไซเบอร์ในระยะต่อไปจะมุ่งเน้นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ หรือ Deepfake ในการปลอมแปลงเสียงและใบหน้าเพื่อหลอกลวงเหยื่อ ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ประชาชนยังขาดภูมิคุ้มกัน (สถานีตำรวจภูธรชุมแพ จังหวัดขอนแก่น, 2567)

การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบริหารสาธารณะ

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการวางโครงสร้างและปฏิบัติงานด้านการบริหารสาธารณะ เพื่อบรรเทาอุปสรรคเชิงระบบนั้น จำเป็นต้องอาศัยแก่นธรรมสำคัญ อาทิ ความเมตตา การเว้นจากการเบียดเบียน การมีสัมมาสติ ความซื่อตรง และหลักสัจจะ ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่มั่นคงและยั่งยืน โดยมีแนวทางเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1) การสร้างจิตสำนึกในการบริการด้วยความเอื้ออาทร มุ่งเน้นการบ่มเพาะทัศนคติการปฏิบัติงานที่ยึดถือความทุกข์ยากของผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ลดการพึ่งพาเพียงตัวชี้วัดความสำเร็จเชิงปริมาณ (KPIs) และเปลี่ยนผ่านสู่การให้ความสำคัญกับการพิทักษ์สิทธิกลุ่มบุคคลผู้เปราะบางในสังคมอย่างแท้จริง

2) กระบวนการวินิจฉัยและสั่งการอย่างมีสติ สนับสนุนระบบการตัดสินใจเชิงนโยบายที่ประกอบด้วยความรอบคอบ ไม่เร่งรัดจนละเลยมิติทางศีลธรรมและมนุษยธรรม เพื่อป้องกันมิให้การดำเนินงานของรัฐส่งผลกระทบต่อในทางลบหรือเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ได้รับความเดือดร้อนโดยไม่ตั้งใจ

3) ระบบธรรมาภิบาลบนฐานของคุณธรรม การหลอมรวมหลักความจริง (สัจจะ) เข้ากับกลไกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในระบบการตรวจสอบภายใน เพื่อสกัดกั้นปัญหาการคอร์รัปชัน และป้องกันการสมคบคิดระหว่างบุคลากรภาครัฐกับเครือข่ายมิถิฉาชีพที่ผิดกฎหมาย

เสริมเพิ่มจากหลักพุทธธรรมที่กล่าวมาข้างต้น การบูรณาการหลักพุทธศาสตร์เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจำต้องผนวกเอาสาราณียธรรม 6 เข้ามาเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญ โดยหลักธรรมชุดนี้ถือเป็นพุทธวิธีในการวางรากฐานความสมัครสมานสามัคคีภายในองค์กรและสังคม สาราณียธรรมประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 6 ประการที่มุ่งสร้างทัศนคติเชิงบวกและการระลึกรู้ถึงกันด้วยไมตรีจิต ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ ความสงบสุข และความรุ่งเรืองของส่วนรวม ดังปรากฏในพระพุทธพจน์ที่ระบุว่า “ภิกษุทั้งหลายสาราณียธรรม 6 ประการนี้แล ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน (อง. ฉก. (ไทย) 22/11/426-427)

การนำหลักสารานียธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในองค์กรและสังคม สามารถจำแนกความสัมพันธ์เชิงปฏิบัติได้ ทั้งในมิติของ เมตตาทายกรรม มุ่งเน้นการอุทิศตนเพื่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์โดยปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน การแสดงออกถึงความเข้าใจและอาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ผ่านการสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายที่เปราะบาง อาทิ ผู้ว่างงาน ผู้พิการ และผู้สูงอายุ ขณะที่ เมตตาวชิกรรม ให้ความสำคัญกับการสื่อสารเชิงบวก การใช้ปิยวาจาเพื่อแนะแนวทางและแก้ไขข้อพิพาททั้งในระดับครอบครัวและสังคม โดยเปิดพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติอย่างเสรี รวมถึงการสร้างวินัยในการสื่อสารเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กัน สำหรับ เมตตามโนกรรม ถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจภายในหน่วยงาน ผ่านการเคารพในความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรม พร้อมทั้งเปิดรับความต้องการของผู้อื่นด้วยทัศนคติที่เป็นมิตร ในส่วนของ สาธารณโภคี คือการจัดสรรทรัพยากรและพื้นที่ส่วนกลางเพื่อการเรียนรู้ การนันทนาการ และการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ด้าน สีสสามัญญตา การยึดมั่นในระเบียบวินัยและกติกาทงสังคมถือเป็นเสาหลักในการสร้างความสมานฉันท์และการทำงานที่มีระบบ ซึ่งช่วยลดอุบัติเหตุของความขัดแย้ง โดยมีผู้นำที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างเพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกถือปฏิบัติสะท้อนความเชื่อมั่นสู่สังคม และประการสุดท้าย ทิฏฐิสามัญญตา คือการถ่ายทอดองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการขับเคลื่อนโครงการยกระดับทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับพลวัตขององค์กร (พระสมุห์สันติสุจินฺโณ (พรมสงฆ์), 2567: บทคัดย่อ)

แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องอย่างนัยสำคัญกับข้อค้นพบของ ปกรณ์ มหากันธา (2561) ในการศึกษาเรื่อง รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ซึ่งระบุว่าโครงสร้างการบริหารท้องถิ่นในปัจจุบันยังคงประสบวิกฤตศรัทธาด้านธรรมาภิบาล โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบและการขาดกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคพลเมือง งานศึกษานี้จึงได้นำเสนอโมเดลการบริหารที่ผนวกหลักพุทธธรรมเข้ากับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบต่อสาธารณะ ควบคู่กับการใช้หลักสารานียธรรม 6 เป็นกลไกขับเคลื่อนความร่วมมือภายใต้หลักเมตตาทธรรม เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน (ปกรณ์ มหากันธา, 2561)

วิเคราะห์พลวัตของการบริหารภาครัฐกับการรับมืออาชญากรรมยุคดิจิทัลตามหลักพุทธวิธี

หลักการทางพระพุทธศาสนาถือเป็นรากฐานสำคัญของการจัดระเบียบสัมพันธภาพในสังคมสงฆ์ ซึ่งอาจนิยามได้ว่าเป็นต้นแบบของสังคมแห่งธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อพิจารณาผ่านกรอบหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในมิติต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) หลักนิติธรรม (Rule of Law) ในบริบทของพุทธศาสตร์ คำที่มีนัยสำคัญสอดคล้องกับหลักนิติธรรมอย่างยิ่งคือวินัย ซึ่งหมายถึงการสถาปนาระบบระเบียบและแบบแผน วินัยจึงเปรียบเสมือนการวางโครงสร้างทางสังคมเพื่อให้มวลมนุษยชาติดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลและดีงาม ในทางรัฐประศาสนศาสตร์ หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือการปกครองรัฐด้วยกฎหมายที่เที่ยงธรรม มิใช่การดำเนินตามอำเภอใจของบุคคลหรือกลุ่มผลประโยชน์ใด เพื่อให้มั่นใจได้ว่าราษฎรทุกคนจะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและมีความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน หัวใจสำคัญของหลักนิติธรรมประกอบด้วย การมีบทบาทของกฎหมายที่ชัดเจน โปร่งใส และสาธารณชนสามารถเข้าถึงเพื่อทำความเข้าใจได้โดยง่าย บุคคลทุกระดับชั้นต้องอยู่ภายใต้อำนาจกฎหมายอย่างเสมอกันโดยไม่มีข้อยกเว้น รัฐจำเป็นต้องใช้อำนาจภายในขอบเขตที่กฎหมายอนุญาตเท่านั้น การกระทำใด ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจรองรับอย่างชัดเจน ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมต้องมีความเป็นอิสระ ปราศจากอคติ และมีความเป็นกลางในพิจารณาคดี

เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการบริหารงานภาครัฐเพื่อตอบโต้กลุ่มอาชญากรและขบวนการหลอกลวงออนไลน์ในยุคดิจิทัลตามแนวทางพุทธวิธี องค์กรภาครัฐจำเป็นต้องยึดถือหลักนิติธรรมควบคู่ไปกับหลักศีลสามัญญาตา (หนึ่งในหลักสาราณียธรรม 6) ซึ่งเน้นการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานความประพฤติที่ดีงาม การรักษาความสุจริตและวินัยของส่วนรวมอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของสังคมโดยรวม

2) หลักคุณธรรม (Ethics) ในพระไตรปิฎกปรากฏพุทธศาสนสุภาษิตที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของมโนธรรม อาทิ การยอมสละทรัพย์สินเพื่อรักษาอวัยวะ สละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต และท้ายที่สุดคือการยอมสละทั้งทรัพย์สิน อวัยวะ รวมถึงชีวิตเพื่อธำรงไว้ซึ่งความถูกต้องดีงามหรือ

ธรรมะ นอกจากนี้ พระพุทธองค์ยังทรงสำแดงให้เห็นคุณค่าของจริยธรรมผ่านพุทธพจน์ที่ว่า ผู้ที่มีอายุยืนยาวนานร้อยปีแต่ไร้ซึ่งศีลธรรม ย่อมมีอาจเทียบได้กับผู้ที่มีชีวิตเพียงวันเดียวแต่ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ซึ่งหลักคุณธรรมนี้มีความสอดคล้องอย่างนัยสำคัญกับหลักทฤษฎีสามัญญาตา ในสาราณียธรรม 6 อันว่าด้วยการปรับปรุงทัศนคติให้สอดคล้องประสานกัน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างด้วยความเคารพ และการสร้างข้อตกลงร่วมกันในหลักการสำคัญ โดยยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งความดีงามและจุดมุ่งหมายสูงสุดอันเป็นเอกภาพ

ดังนั้น เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการบริหารงานภาครัฐเพื่อเผชิญหน้ากับปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและการฉ้อโกงออนไลน์ตามพุทธวิธี หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องมุ่งเน้นการปลูกฝังค่านิยมและสร้างจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบชั่วดีให้เกิดขึ้นในตัวบุคลากร รวมถึงการส่งเสริมจริยธรรมในการปฏิบัติงานที่เคารพและไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่น

3) หลักความโปร่งใส (Transparency) พุทธจริยาที่สะท้อนถึงหลักความโปร่งใสได้อย่างชัดเจนและควรค่าแก่การนำมาเป็นต้นแบบ คือการที่พระพุทธองค์ทรงเปิดโอกาสให้ผู้ใดปกครองสามารถตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์พุทธวัตรของพระองค์ได้อย่างเสรี ดังปรากฏในพุทธดำรัสที่ทรงอนุญาตให้มีการพิสูจน์ เพื่อให้เกิดความประจักษ์แจ้งว่าพระองค์ทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแท้จริงหรือไม่ ในวิมมังกสูตร แนวคิดเรื่องความเปิดเผยนี้มีความสอดคล้องกับหลักเมตตาวชิกรรม ในสาราณียธรรม 6 ซึ่งเน้นการสื่อสารด้วยความหวังดีต่อกัน การชี้แนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนการตักเตือนด้วยวาจาที่สุภาพและมีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งในต่อหน้าและลับหลัง

เพื่อให้การบริหารจัดการภาครัฐในการเผชิญหน้ากับอาชญากรรมไซเบอร์และการฉ้อโกงออนไลน์มีประสิทธิภาพตามพุทธวิธี หน่วยงานรัฐจำเป็นต้องพัฒนาระบบการสื่อสารที่โปร่งใส เปิดกว้างต่อการตรวจสอบ และมีกลไกการควบคุมที่มีธรรมาภิบาล พร้อมทั้งบังคับใช้กฎหมายต่อเครือข่ายมิชฉาชีพข้ามชาติอย่างจริงจัง โดยต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับความผิด เพื่อสร้างบรรทัดฐานที่ชัดเจนในสังคมดิจิทัล

4) หลักความมีส่วนร่วม (Participation) หลักการนี้หมายถึงกระบวนการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจอย่างเสมอภาค ทั้งในรูปแบบโดยตรงและโดยอ้อม ตั้งแต่ขั้นตอนการตั้งความหวังในความสำเร็จไปจนถึงการร่วมดำเนินการ ซึ่งความมีส่วนร่วมนี้มีความสอดคล้องอย่างลึกซึ้งกับหลักเมตตาทายกรรม ในสาราณียธรรม 6 อันว่าด้วยการปฏิบัติต่อกันด้วยความปรารถนาดี การแสดงออกถึงมิตรไมตรีและความเกื้อกูลต่อเพื่อนร่วมงาน ภาควิ

เครือข่าย และชุมชน ผ่านการสนับสนุนภารกิจต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งการรักษาจริยวัตรที่สุภาพและให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งในต่อหน้าและลับหลัง

ในการนี้ หากมุ่งหวังให้การบริหารงานภาครัฐเพื่อยับยั้งปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและขบวนการสแกมออนไลน์สัมฤทธิ์ผลตามพุทธวิธี หน่วยงานราชการจำเป็นต้องยกระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือกลาง พร้อมทั้งสร้างกลไกการทำงานที่บูรณาการร่วมกับภาคประชาสังคมอย่างแท้จริง เพื่อสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังที่เข้มแข็งจากฐานราก

5) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หลักการนี้วางรากฐานอยู่บนความเมตตา กรุณาและเจตจำนงในการสร้างคุณประโยชน์แก่ส่วนรวม ครอบคลุมถึงการใส่ใจดูแลและการละเว้นจากการเบียดเบียนสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสร้างความผาสุกและความพึงพอใจให้แก่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบคลุม ไปจนถึงความมั่นคงของรัฐและประชาคมระหว่างประเทศ โดยมีหัวใจสำคัญคือการมีจิตสำนึกที่มุ่งหวังผลประโยชน์ของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง หลักความรับผิดชอบนี้สอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญกับหลักเมตตาโมกกรรม ในสาราณียธรรม 6 ซึ่งเน้นการดำรงจิตที่ประกอบด้วยความปรารถนาดี การคิดสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกัน การมองผู้อื่นในแง่บวก และการรักษาทัศนคติที่ผ่องใสเอื้อเฟื้อต่อกัน

ในการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อรับมือกับภัยอาชญากรรมไซเบอร์และการหลอกลวงออนไลน์ตามแนวทางพุทธวิธีให้เกิดสัมฤทธิ์ผลนั้น หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างมโนธรรมและจิตสำนึกที่โอบอ้อมอารีแก่บุคลากรและประชาชน โดยปลูกฝังความพอเพียงและการยับยั้งชั่งใจ เพื่อไม่ให้เกิดความโลภหรือความปรารถนาที่จะครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิชอบ ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน

6) หลักความคุ้มค่า (Efficiency & Value for Money) สังคมสงฆ์ในทางพระพุทธศาสนาถือเป็นต้นแบบของวิถีชีวิตที่ใช้สอยทรัพยากรวัตถุอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ในการพัฒนาระบบพุทธธรรมาภิบาลนั้น พุทธศาสตร์ให้ความสำคัญกับการใช้ปัญญาในทุกบริบทผ่านกระบวนการโยนิโสมนสิการ (การคิดอย่างถูกวิธี) และปรโตโฆสะ (การรับฟังข้อมูลที่ดีจากภายนอก) ซึ่งหลักความค้ำค่านี้อุดประสานอย่างลงตัวกับหลักสาธารณโภคี ในสาราณียธรรม 6 อันว่าด้วยการแบ่งปันทรัพยากรหรือลาภผลที่ได้มาโดยสุจริตธรรม แม้

จะเป็นสิ่งของเพียงเล็กน้อยก็มีการจัดสรรเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้ใช้สอยอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

เพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและ ขบวนการสแกมออนไลน์บรรลุสัมฤทธิ์ผลตามพหุวิธี รัฐจำเป็นต้องมุ่งเน้นนโยบายที่ส่งเสริมการ สัมมาอาชีพ การสร้างงาน และการวางรากฐานทางเศรษฐกิจตามหลักการที่ปรากฏในกฎทนต์ สูตร ซึ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนตั้งแต่ฐานราก ผ่านการลงทุน ในระบบการศึกษา การสนับสนุนภาคเกษตรกรรมและพาณิชยกรรม ตลอดจนการจัดเก็บภาษี ที่มีความเที่ยงธรรมเพื่อนำมาพัฒนาประเทศ ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันต่อการล่อลวง

ด้วยพลังแห่งความรู้ รัก สามัคคี ซึ่งประกอบด้วยมิติแห่งพุทธิปัญญา ความเมตตา อาหาร และความสมานฉันท์ตามนัยแห่งสาราณียธรรม จึงเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ที่มีคุณค่า ยิ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในสภาวะการณ์ที่โลกเผชิญกับความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นจากการครอบงำของลัทธิบริโภคนิยม ซึ่งกระตุ้นให้เกิดความ โลกและการแสวงหาทรัพย์สินของผู้อื่นโดยขาดการยับยั้งชั่งใจ การนำพุทธิวิธีมาเป็นแกนกลาง ในการบริหารจัดการภาครัฐจึงมิใช่เพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่เป็นการสร้างวัฒนธรรม แห่งการแบ่งปันและความพอประมาณเพื่อความยั่งยืนของสังคมดิจิทัลอย่างแท้จริง

สรุป

พลวัตของการบริหารงานภาครัฐเพื่อรับมือกับอุบัติการณ์อาชญากรรมในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องอาศัยการยกระดับความตระหนักรู้และความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับกฎหมายความ มั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ควบคู่ไปกับการสร้างภาคีร่วมความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ และหน่วยงานกำกับดูแล เพื่อบูรณาการกลไก การป้องกัน การรายงานเหตุ และการเผชิญเหตุให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด ท้ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวกระโดดของโลกดิจิทัลซึ่งเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริการรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ภัยคุกคามไซเบอร์มีความสลับซับซ้อน และแผ่ขยายผลกระทบเป็นวงกว้าง ในมิตินี้ หน่วยงานกลางอย่างสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (DGA) ได้เร่งขับเคลื่อนความมั่นคงปลอดภัยเชิงรุก โดยมุ่งพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลภาครัฐให้มี

ความทันสมัยและปลอดภัยสูงสุด เพื่อตอบสนองต่อประโยชน์สุขของภาคพลเมืองอย่างมีเสถียรภาพ

ขณะเดียวกัน หลักธรรมาภิบาลถือเป็นเข็มทิศสำคัญในการบริหารรัฐกิจเพื่อฟื้นฟูภาวะวิกฤตและขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเปรียบเสมือนเครื่องมือจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ส่งผลให้การบริหารแผ่นดินเปี่ยมด้วยประสิทธิภาพ มีจริยธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ภายใต้จิตวิญญาณแห่งความสมานฉันท์และการประสานงานที่แนบแน่นจากทุกภาคส่วน โดยยึดมั่นในหลักสาราณียธรรม 6 อันเป็นธรรมะที่ส่งเสริมความระลึกรังเกียจกันและการรวมพลังความรู้รักสามัคคี เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มั่นคงสถาพร

สำหรับสถานการณ์อาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงและซับซ้อน ทั้งในรูปแบบการโจรกรรมอัตลักษณ์ การฉ้อโกงทางการเงิน การเจาะระบบข้อมูล หรือการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นช่องทางอำพรางธุรกรรม ซึ่งก่อให้เกิดความพินาศต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างมหาศาล ด้วยข้อจำกัดของข้อกำหนดในอดีตที่ไม่เท่าทันต่อพลวัตของอาชญากรรม จึงนำไปสู่การตราพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 ซึ่งเป็นการปรับปรุงข้อบัญญัติเดิมให้มีความเข้มงวดและทันสมัยยิ่งขึ้น โดยขยายขอบเขตความรับผิดชอบไปยังผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ผู้ให้บริการโทรคมนาคม และสถาบันการเงิน ให้มีส่วนร่วมในการชดเชยความเสียหาย ตลอดจนให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถพิจารณาเยียวยาคืนทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายได้โดยทันทีโดยไม่ต้องรอผลการพิจารณาคดีถึงที่สุด ซึ่งถือเป็นก้าวอย่างสำคัญของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนอย่างแท้จริง

จากการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขในข้างต้น ผู้เขียนขอเสนอ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยด้านการบังคับใช้กฎหมายและการเยียวยา ภาครัฐควรเร่งออกระเบียบกำหนดขั้นตอนในการคืนทรัพย์สินแก่ผู้เสียหาย ให้สามารถดำเนินการได้ภายในกรอบเวลาที่ชัดเจน โดยไม่ต้องรอคดีสิ้นสุด เพื่อลดภาระทางเศรษฐกิจของประชาชน รวมทั้งควรจัดตั้งศูนย์บูรณาการข้อมูลอาชญากรรมไซเบอร์ ที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างธนาคารพาณิชย์ ผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ

และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แบบเรียลไทม์ เพื่อให้สามารถตรวจจับและระงับธุรกรรมต้องสงสัยได้ทันที และในด้านภูมิคุ้มกันทางสังคมตามแนวพุทธวิธี ควรนำหลักสาราณียธรรม 6 มาประยุกต์เป็นหลักสูตรพลเมืองดิจิทัลวิถีพุทธ ในสถานศึกษาและชุมชน โดยเน้นการสร้างทิวทัศน์สามัญญา หรือความเห็นชอบร่วมกัน ในการไม่ส่งต่อข้อมูลเท็จ และสี่สามัญญา คือ ระเบียบวินัย ในการเคารพสิทธิผู้อื่นในโลกออนไลน์ เพื่อสร้างเกราะป้องกันทางความคิดให้แก่ประชาชน เพราะในท้ายที่สุด ความสำเร็จของการแก้ปัญหาได้ขึ้นอยู่กับความทันสมัยของกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลเป็นเข็มทิศในการบริหารรัฐกิจ เพื่อฟื้นฟูศรัทธาและขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน การฉกฉวยกำลังระหว่างมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด เทคโนโลยีที่ทันสมัย และความสมานฉันท์ตามหลักสาราณียธรรม จะเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้สังคมไทยก้าวข้ามวิกฤตภัยไซเบอร์และธารงไวซึ่งความมั่นคงสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี. (2567). *สรุปสถิติการรับแจ้งความออนไลน์ ประจำปี 2567*. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.thaipoliceonline.com>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2567). *“ดีอี-ตร.ไซเบอร์” ยึดทรัพย์ 250 ล้าน แก๊ง Hybrid Scam ต่างชาติ เตรียมเฉลี่ยคืนผู้เสียหาย*. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2779071>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2567). *รัฐบาลเผยข้อมูลแจ้งความคดีออนไลน์ เสียหายแล้ว 7.4 หมื่นล้านบาท อายุคดี 8.2 พันล้าน*. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2824464>
- นเรศ สุรสิทธิ์. (2565). *แนวคิดทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์: พลวัตการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังการจัดการภาครัฐแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวนน้อย ตรีรัตน์. (2567). *ภัยคุกคามทางออนไลน์: ปัญหาและความท้าทาย*. ใน *รายงานการวิจัย*. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปกรณ์ มหากันธา. (2561) รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ. ใน *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชกำหนด มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568. (2568). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 142 ตอนที่ 27 ก หน้า 5 (12 เมษายน 2568).
- พระสมุห์สันติ สุจิณฺโณ (พรมสงฆ์). (2567). วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสารานียธรรมเพื่อสร้างความสามัคคี. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 63 ง หน้า 24-31 (สิงหาคม 2542).
- วรารัตน์ บุญเรืองจักร. (2559). การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการรัฐกิจ. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 1(2), 59-68.
- สถานีตำรวจภูธรชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. (2567). *ตำรวจสอบสวนกลางเตือนภัย รวมมิจรูปแบบมิจฉาชีพ AI*. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2568 จาก <https://chumphae.khonkaen.police.go.th>
- Andrew Smith. (2024). *แนวโน้มอาชญากรรมทางไซเบอร์ในประเทศไทยล่าสุด: เราควรตระหนักถึงการใช้งานในยุคดิจิทัล*. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2568 จาก <https://icmscyber.com/wp-content/uploads/2024/03/The-LatestCyber-crime-Trends-in-Thailand-Staying-Vigilant-in-the-Digital-Age-TH.pdf>
- Monetary Authority of Singapore. (2023). *Consultation paper on proposed shared responsibility framework*. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.mas.gov.sg/publications/consultations/2023/consultation-paper-on-proposed-shared-responsibility-framework>
- The Intelligence Sharing. (2568). *ภัยคุกคามไซเบอร์ในยุคดิจิทัล: ความมั่นคงของประเทศไทยภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล*. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2568 จาก <https://intsharing.co/2025/07/17>